

Közösség 18 ezer holdon

Van olyan — bizonyára tapasztalatlan nyugvó — hivatalos vélemény, amely szerint a túl nagy térszek nem életképesek: nehezen áttekinthetők, a tagság bizonytalanul tudja jogait érvényesíteni, könnyen elsikkad a szövetkezeti demokrácia. Erre gondolva néztem szét a szentesi Termál Tsz-ben, ahol 18 ezer hold földdel és közel 1400 taggal számol a vezetőség. Vajon boldogulnak-e?

Amíg az Itona-part felé porol velünk a kocsi, fagatom a hallgató elnököt. Mintha nem volna nyíre, késedelmesen válaszolhat. Kisebbségi kitérőket tesz, a bajokat emlegeti inkább, azután mondja, ami jó.

— Harmincnyolc ezer nyolcvan forint esett tavaly fejenként a községből. Ehhez jött a háztáji jövedelme.

Friss vakolású háziorvos bukkanunk egy kanyar után. Kétszobás hajlékok általában, de van köztük gangosabb is, amely már villának számít. A Termál Szövetkezet gazdái lakják ezeket. Egyre mozgalmassabb a tájék. Sokan — zömmel fiatalok — szaladoznak a dolguk után ásóval, csavarhúzóval, fűrésszel a kézben.

— Amott már látszanak hollandiai melegházaink.

Nicsak! Amerre nézünk, összefüggő üvegcsarnokok. Simára gyalulták a hepehupás talajt, aztán a sárga, szinte agyagos földön elkezdték a szerelést. Idén márciusban fogtak hozzá, s már szemmel alig befogható terület van tető alatt. Néhány hét és meglesz a tervezett 70 ezer négyzetméternyi vasváz, termálvízzel fűthető, újabb üvegházváros.

— Drága jószág lehet ez nagyon.

— Bizony, nem olcsó mulatság. Negyedmillió devizahitelt vettünk fel, abból csináljuk. Megéri. Olyan minirőzsát és szegfűt állítunk itt elő hatalmas mennyiségben, hogy megszólal. Nagyrésze exportra megy, de a belföldi piacon sem kell sokáig árulgatni, veszik, mint a cukrot.

Kétlem, hogy ezt a sohasem művelt sárga talajt kedveli a virágféle. Hívnak, győződjék meg róla a már korábban épített üvegházakban. Benyitunk az egyikbe: magasszerű, piros szegfű, tömelen mennyiségben, tündöklő szépségben. A másikban: gazdag, sással felkötött paradicsom, az indák majd összeszakadnak a súlyos termés alatt. S ez még csak ízelítő. A dónati üzemegekben — innen jó néhány kilométerre — szintén vagy 70 ezer négyzetméternyi üvegházban pompáznak télen-nyáron a virágok.

Óriási vállalkozás! Kis híján háromszor akkora területen, mint a szegedi Széchenyi tér, már a zord téli hónapok sem képesek keresztetni a közösség alkotó szándékát.

— Szerencse is kell ahhoz, hogy minden sikerüljön. Meg aztán, ahogy mondani szokás, a nagy rakás pénz magának szippantja magához a többit.

Erről jobb left volna tán hallgatni, mert — mondják — nem szoktak itt semmit a véletlenre bízni. A vezetőséggel együtt 27 mérnök és 30 technikus töri a fejét, hogyan lehet évről évre summaszerű jövedelmet össze-

hozni. Az immár országos jó hír egyik magyarázata a szakértelem, az előre tekintő gazdálkodás. Hozzáfogtak valamihez? Már fejben kell lennie az újabb ötletnek. A kockázatot meg az esetleges emberi gyarlóságot is számításba veszik tervezésük közben. A másik titok: tudják, ha törődnek az emberek csip-csup ügyeivel is, az jól kifizetődik.

— Mennyiben?

— Az egyik párttitkárunk (öt alapszervezetünk működik elég eredményesen) magára vállalta, hogy figyelemmel kíséri, milyen eredménnyel tanulnak a termelőkök gyerekei, mi érdekli őket legjobban. Azután ösztöníjjal a szövetkezet érdekeinek legjobban megfelelő iskolára küldik az arra érdemeseket. Nemcsak a fiatalokat kötik ezáltal a közösséghez, hanem szüleiket is, akiknek manapság az a legdrágább, ha a fiukat vagy a lányukat boldogulni látják.

Itt a tisztességesen és jól dolgozó „közemberek” is el-eljárogatnak külföldre. Üzletet kötnek, tapasztalatokat szednek össze. Többen mondogatják: Hollandiában két hétig autózgatni, akár

úgy is, hogy ki sem szállnak a kocsiból, az felér négy félévvel az agráregyetemen.

Az egyik üvegház külső falánál húzódó csővezeték szétszúrt, és a termálvíz az árokba csordogál. Csóválja fejét az elnök, hogy ezt még nem vette észre senki. Odaköszön az út túlsó oldalán foglalatokodó két kertésznek, s érdeklődik az elromlott vezeték felől. Egyszerre felelnek neki: már intézkedtek a hiba kijavításáról.

Ez a figyelmeztetés nélküli intézkedés érett közönségi tudatra vall.

Már a cserebökényi pusztában járunk, piros cserepes és palatetős gazdasági épületek sejlének a horizont alján. Juhhodályok, magtárak, ólak, istállók. A Termál Szövetkezet valamennyi. Érdekes, azokba még nem jutott el idén az elnök — elég messze esnek a várostól. Fontos azonban, hogy tudja, mi történik a szokatlanul nagy kiterjedésű közös birtokon.

Meggyőződése, hogy 1970-ben hiánytalanul meglesz a tervezett 270 millió forintos bevételük.

F. N. I.

Könyvheti nyitány

Az idei ünnepi könyvhét Csongrád megyei nyitó ünnepségét május 24-én, vasárnap este 7 órai kezdettel a szentesi Tóth József Színházban rendezik meg. Az est íróvendégei: Mocsár Gábor, Tóth Béla, Póner Zoltán és Veress Miklós. Megnyitót

mond Katona Sándor országgyűlési képviselő, a bevezetőt dr. Kovács Sándor Iván irodalomtörténész tartja. Közreműködnek: Iván Margit, Janka Béla, Balogh Emese, Mentés József, Bicskey Károly, Fogarassy Mária, a Szegedi Nemzeti Színház művészei.

TEREK ÉS JÁTÉKOK

A Lechner tér gyönyörűen kialakított parkjában az egyik pad előtt tíz centi mély gödör ásították. Arról árulkodik, hogy gyerekásójátja ki itt a kavicsot és a földet, gyerekásóját, mely jobb híján erre fanyalodott. A Lechner téren ugyanis nincs homokozó. Kisgyerek meg, úgy látszik van. Olyan, akit ide a legkönyebb lehozni, aki eljátszogat a pad környékén. Mert a legközelebbi távol van: kevés a játszótér Szegeden.

Hinta-palinta

Nem kell megkérdezni őket, a játszótérre ifjú tulajdonosainak bármelyik korosztálya hintát szereti a legjobban. Eppen ezért sorbaállnak a játszótérre, hiszen — ha kicsit utánagondolunk — egy hintára ezer gyerek is jut ebben a városban. Még szerencse, hogy a csúszdák — amelyeket idén úgy látszik csak nyár közepére raknak ki — gyorsan haladnak lefelé a kölykök, mert azokból sincs sok. Mi van még? Jobb helyeken — például a Móra-parkban — egy asztal a nagyoknak, a kicsiknek pedig ágas-bogas ledöntött fa, a Honvéd téren többszemélyes hinta, a Bartók Béla téren forgó. Mindez pedig ösödök óta van, s alig-alig szaporodik. Legfőkébb a terek száma fogy egyre, ahogy a város minden üres telekre ráteszi a kezét.

Sokfajta játék talán nem is kellene. Csak sok: hogy ne kelljen szülői szigorral szabályozni, ki hány percig hintázhat, forgózhat. Akinek a mindennapi, egyszerű já-

ték kevés, az megtalálja szórakozását a Vidám Parkban, amelyet még ma sem tudunk megfelelően kihasználni.

Sport vagy játék

Felháborodottan tiltakoznak sokan az ellen, hogy a gyerekek letaposkák a gyept, hogy futballoznak a Nagykorúton a parkosáiban, vagy éppen a játszótérre foglalják el a helyet még a homokozó környékén is. A nota mindig ugyanaz, miért nem mennek a sporttelepekre focizni?

S igazat kell adni nekik is a gyerekeknek is. A klinikaparkot például már csak azért sem lehetne rendben tartani, mert a jó idő beállta után népes gyereksereg kergeti a labdát a bambusz-nádak körül. Ott tündöklő az ágat a gyerekek a központi egyetem körüli szép kis parkban, s nagy meccsek folytak a Dugonics téri szökőkút medencéjében is, míg a jövőre nagy sztárjainak bántára meg nem töltötték vízzel.

Mégis, gondoljunk bele, hogy hova mehetnének ezek a gyerekek? Az egyesületek általában éppúgy féltik gondozott pályájukat azoktól, akik nem férnek bele az Úttörő IV-be sem, mint ahogy a körút gypét az aggodalmas felnőttek. Aki nekik a foci csak játék, azoknak lába alól kifogy a fű, a grund.

Gond

A mai gyerek évente többször is a viták keresztüzebe kerül. Legtöbbször neve-

Küldöttség elutazása

Pénteken elutazott Budapestről az a szovjet pártmunkásküldöttség, amely Sz. P. Trapeznikovnak, az SZKP KB tagjának, a KB tudományos és közoktatási osztálya vezetőjének vezetésével tartózkodott Magyarországon. (MTI)

Magyar gyárak Irakban

A Komplex külkereskedelmi Vállalat és az iraki Date Organisation megállapodása eredményeként az első Magyarországon tervezett és gyártott datolya-égyártó berendezést még tavaly üzembe helyezték Bagdad Kadhymya nevű elővárosában. Most a vállalat újabb megbízást kapott a második datolyafeldolgozó gyár létesítésére. A kerbalai üzem tervezését és a fővállalkozást a Gépeexport Vállalat végzi, a gépek pedig az Öntődei Vállalat és a Láng Gépgyár műhelyeiben készülnek. Az 1971 szeptemberében üzembe helyezésre kerülő gyár műszaki személyzetének három tagja hosszabb ideig Magyarországon tanulmányozza a gépek kezelését és karbantartását. Ez lesz Irak legmodernebb datolyafeldolgozó üze- me. Az eddigi eredmények alapján újabb magyar-iraki tárgyalások kezdődtek harmadik gyár szállításiáról is. (MTI)

Konvertibilis termékek

Szak körökben vita folyik arról, hogyan teremthető meg valutánk, a forint átválthatósága, pénzügyi színházhasználat: konvertibilitása. Anélkül, hogy részleteiben elemeznénk e rendkívül bonyolult megközelíthető cél minden részletét, csak arra utalunk: a kül gazdasági forgalomban szabadon átváltható valuta egyrészt a legszorosabban kapcsolja a nemzetgazdaságokat a világ gazdaság rendszerébe, másrészt — s ez az előbbiből következik — ilyen módon közvetlenül érzékelhetővé válnak a hazai termelők számára a nemzetközi piac jelzései, magas szintű követelményei.

1.

Könnyű lenne a forintot átválthatóvá alakítani, ha egyszerű pénzügyi műveletről, csupán egy erről szóló rendelet kiadásáról lenne szó. Am az előbbi tömör összegezésből is világosan kitűnik: ha a pénz határok feletti viszonylag szabad áramlása közvetlenül továbbán vállalatainkhoz a világpiaci impulzusait, akkor a versenyképesség, a nemzetközi színvonalhoz való igazodás minden törvénynél, előírásnál nyomatékosabb

követelménnyé válna. S bár az imént bizonyos megkötéssel beszélünk a szabad átválthatóságról, a „viszonylag” szót iktatva a fogalom elé — ami azt jelenti, hogy minden ország alkalmaz eszközöket gazdálkodása, ipari védelmében —, annyi mégis bizonyos: ez a védelem a konvertibilitás körülményei közepette sokkal lazább, a határon túlról érkező hatások elé sokkal kevésbé emel falat, mint a jelenlegi kül gazdasági szabályozók.

Mindebből következik, hogy az átválthatóság feltételeit nemcsak, sőt nem is elsősorban a pénzügyi szférában kell megteremteni. Az erről vitázó szakértők álláspontja megegyezik abban, hogy mindennek előt a gazdaság hatékonysága, a magas termelékenység, röviden szólva: a népgazdaság versenyképessége teremthet olyan szilárd fedezetet, amelyre alapozva a valuta átválthatósága idővel megvalósítható.

Valójában nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy — a pénzügyi fogalmat némileg tágitva — konvertibilis termékek kell előállítanunk. S itt érdemes kissé elidőznünk, azért is, mert olyan feladatról van szó, amelynek megoldása korántsem utalható a távoli jövőbe. Sőt, valójában az „átváltható” termékek előállítása évek óta napirenden levő követelmény, és megvalósítása napjainkban mind halaszthatatlanabb.

2.

Már jóval az új gazdaságirányítás bevezetése előtt sok szó esett gazdasági körökben arról, hogy vállalatok országok között más-más minőségben szállítják termékeiket. Magyarán szólva: kialakult az iratlan szabály, hogy a hazai megrendelőknek, a szocialista partnereknek és a tőkés piac cégeinek eltérő minőségi, korszerűségi követelmények alapján előállított gyártmányokat lehet szállítani. Valamiféle rangsort is törvényerőre emelt a szokásjog: ami emitt nem jó, amott megfelelő, ami a külföldi piacon nem adható el, az szállítható a belkereskedelemben — ilyen megfontolások is szabályozták a termelést.

Egész sor tény mutat arra, hogy a gazdaságirányítási változások nagymértékben lebontották a háromféle termékminőség elválasztó falait.

Bizonyosságul egyetlen folyamatra utalunk, amiből — ha közvetve is — kitűnik az előbbi állítás igazolása. Ismeretes, hogy tavaly, a belkereskedelem megrendeléseinek hirtelen csökkenése miatt egész sor iparvállalat időleges értékesítési akadályokba ütközött. Ez a gazdasági kényszer — és ne vizsgáljuk ezúttal, hogy eredete: a hazai megrendelések csökkenése helyesíthető-e — az export gyors növelésére ösztönzött. Kint, hogy sok vállalat csakhamar képes volt olyan termékekkel jelentkezni a külkereskedelemben, amelyek a tőkés piacokon is jól értékesíthetők. Sok más tényező mellett, ez is hozzájárult a külkereskedelem tavalyi rekordszállításihoz, s ezen belül a tőkés irányú export, mintegy 30 százalékos növekedéséhez.

E tanulságokon túl, mélyebb elvi okok is indokolják az „átváltható” — tehát minden piacon jól értékesíthető — termékek gyártásának követelményét. Könnyű belátni, hogy a vállalati gazdaságban tartósan nem választható szét különböző igény szintekre a termelés; másszóval: nem lehet húzamosabb ideig úgy dolgozni, hogy az egyik irányba jól, korszerűt, a másik irányba pedig kevésbé jól, elavultat is szállíthatnak.

3.

Kétségtelen, hogy a termékek „átválthatóságának” megteremtése elől még korántsem járult el minden akadály. Pillanatnyilag például bizonyos értékesítési konjunktúra bontakozik ki a hazai piacon, ami — előnyei mellett — azzal a következménnyel is jár, hogy az iparvállalatoknál erősödhet a korábbi jól ismert álláspont: a hazai megrendelőknek minden eladható. Am ha nem is máról holnapra, de idővel szükségképp meg kell teremtenünk a feltételeit annak, hogy a hazai és a külföldi piacokra egyaránt jöjnések, korszerű, versenyképes termékeket szállítsanak a vállalatok. Különösen fontos ez olyan országban, ahol a külkereskedelem annyira meghatározó tényezője a gazdálkodásnak, mint nálunk, ahol tehát ezernyi szállal fonódik össze a hazai, illetve a különböző külföldi piacokra irányuló termelés.

Tábori András

Talpig ruhában

Ha nem is annyian, mint a Tiszán, sokan meg-bámulták a Káráz utcán az első maxit, aki emitt minimális idő alatt tette meg a távot. Öreg néni sügtak össze: már megint micsoda bolondéria — elfeledkezve arról, hogy nemrégiben még a mini miatt szaladt fel a maximumra a pa régmódi férfi

vényomásuk. Eszükbe se jutott, hogy lám, nem is vagyunk mi olyanok, mint a Káráz utcán az első maxit, aki emitt minimális idő alatt tette meg a távot. Öreg néni sügtak össze: már megint micsoda bolondéria — elfeledkezve arról, hogy nemrégiben még a mini miatt szaladt fel a maximumra a pa régmódi férfi

V. M.

SZOMBAT,
1970. MÁJUS 23.

DEL-MAGYARORSZAG 5